

Ed.

42. Frumvarp

til laga um verðfestingu pappírsgjaldeyris.

Flutningsm.: Jón Þorláksson.

1. gr.

Svo fljótt, sem við verður komið, og eigi síðar en 1. júlí 1932, skal Landsbanki Íslands gefa út og setja í umferð gullgilda, innleysanlega seðla samkvæmt ákvæðum 3.—12. gr. laga nr. 10, 15. apríl 1928, um Landsbanka Íslands. Seðlar þessir skulu að útliti vera greinilega frábrugðnir þeim seðlum, sem nú eru í umferð.

2. gr.

Meðan núverandi seðlar Landsbankans og rikissjóðs og seðlar Íslandsbanka eru í umferð, skal gildi þeirra gagnvart gulli og gullgildum seðlum vera þannig, að 100 kr. í þessum seðlum, sem nefnast íslenskar pappírskrónur, jafngildi 82 kr. í gullgildum seðlum og gullmynt. Eftir 31. des. 1935 skulu þessir seðlar ekki lengur vera löglegur gjaldeyrir manna í milli eða í opinber gjöld, en bankarnir skulu þó enn um 2 ár vera skyldir að innleysa seðla, sem framvísað verður, eftir reglum, sem fjármálaráðherra setur.

3. gr.

Allar kröfur, skuldir og skuldbindingar, sem taldar eru í krónutali og stofnaðar eru eða stofnaðar verða á tímabilinu 7. ágúst 1914 til 1. jan. 1934, skulu lúkast í íslenskum pappírskrónum. Eftir að seðlar samkv. 1. gr. eru komnir í umferð, skal greiðanda ávallt heimilt að inna greiðsluna alla eða nokkurn hluta hennar af hendi í gullgildum krónum, eftir því hlutfalli, að hverjar 82 gullkrónur jafngildi 100 kr. af þeirri upphæð, sem greiða ber í pappírskrónum.

Á sama hátt skulu allar framhaldandi greiðslur, sem taldar eru í krónum, svo sem landskuldir, húsaleiga, vextir, kaupgjald, iðgjöld og því um líkt, svo og skattar og gjöld til opinberra þarfa, lúkast í íslenskum pappírskrónum, eða jafngildi þeirra í gullkrónum samkvæmt framansögðu, til ársloka 1933.

4. gr.

Frá ársbyrjun 1934 skulu allar greiðslur þær, sem ræðir um í 3. gr., umreiknaðar í gullgildar krónur með lækkaðri krónutölu eftir hlutfallinu 82 : 100. Frá sama tíma skulu allar verðlanir verðleggja vörur sínar í gullgildum krónum og ríkissjóður inna af hendi launagreiðslur í gullgildum krónum, og skulu allar upphæðir þessar lækka að krónutali eftir hlutfallinu 82 : 100 frá því, sem vera mundi á sama tíma, ef greitt væri í pappírskrónum.

5. gr.

Með konungslegri tilskipun má kveða nánar á um það, hverjar kröfur og skuldir skuli undanþegnar ákvæðum 3. og 4. gr. af þeirri ástæðu, að þær eru stofnaðar fyrir 7. ágúst 1914.

6. gr.

Meðan núverandi seðlar Landsbankans og seðlar Íslandsbanka eru í umferð og eru löglegur gjaldeyrir, skal báðum bönkunum skylt að innleysa þá með gullmynt eða gullgildum seðlum, ef handhafi óskar, þannig að 82 kr. í gullmynt eða gullgildum seðlum séu greiddar fyrir hverjar 100 kr. í núverandi seðlum. Nánari reglur um þessa innlausnarskyldu getur ráðherra sett.

7. gr.

Með konunglegri tilskipun má setja ákvæði um skiptimynt, svo sem þarf vegna framkvæmdar þessara laga.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Frv. samhljóða þessu var flutt á hinu reglulega Alþingi þ. á., og fylgdi því eftirfarandi greinargerð:

„Frv. þetta er að mestu samhljóða frv. með sömu fyrirsögn, sem þingmenn úr Sjálfstæðisflokknum hafa flutt í Nd. á þingum 1929 og 1930. Frestir eru færðir aftur um 2 ár frá hinu uppþaflega frv., og hlutfallið milli pappírskróna og gullkróna er sett 82 : 100, í stað 81.70 í hinum fyrri frv. Er þá miðað við það, að gullgildi sterlingspunds er 18.1595 gullkrónur, en sölugengi sterlingspunds sem næst 22.15 pappírskrónur. Eftir þessu yrði hlutfallið, nákvæmlega reiknað, 81,984 gullkr. móti 100 pappírskrónum, og þykir þá einsætt að velja heldur heilu töluna 82, er samsvarar gengi 22 kr. 14½ ey. á gullgildu sterlingspundi.

Við flutningsmenn teljum þá úrlausn gengismálsins, sem í frv. felst, þá tiltækilegustu, eftir því, sem nú er komið. Gengi pappírskrónunnar hefir nú verið óbreytt í 5½ ár, og eftir svo langan tíma mundi það vera óeðlilegt og óhagkvæmt að stofna til breytinga á þessu gengi. Hinsvegar teljum við nauðsynlegt, vegna seinni tíma, að viðurkenna gullgildi á þeim skuldum og kröfum, sem stofnaðar eru fyrir strið, þ. e. áður en gullinnlausnarskyldunni var létt af seðlabankanum. Ef þessar gömlu kröfur verða felldar í gildi með löggjöf, t. d. með myntlagabreytingu, er alltaf hætt við, að sú trú rötfestist, að eigi sé óhætt að geyma innstæðufé hér á landi, það verði „stýft“ eða felld í gildi næst þegar styrjaldarkreppu eða aðra ámóta kreppu ber að höndum. En undirstaða allra þeirra framfara í landinu, sem byggjast á notkun lánsfjár, er sú, að menn vilji eiga hér innstæðufé í ávöxtun, en telji sig ekki knúða til að forða því frá yfirvofandi „stýfingum“ hér og flytja það til útlanda.

Nánari grein verður gerð fyrir þessu í framsögu“.